

Súd: Okresný súd Liptovský Mikuláš
Spisová značka: 9Ps/10/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5620202617
Dátum vydania rozhodnutia: 11. 10. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Slavomíra Mlynarčíková
ECLI: ECLI:SK:OSLM:2021:5620202617.7

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Liptovský Mikuláš sudkyňou Mgr. Slavomírou Mlynarčíkovou v konaní o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony H. N., rod. P., nar. XX. X. XXXX, prihlásená k trvalému pobytu J. X. XXX/X, Z. H., zastúpenú advokátom JUDr. Jaroslavom Kiapešom, so sídlom Štúrova 4330/31, Liptovský Mikuláš, IČO: 34 286 381 a procesnou opatrovníčkou H. Z., nar. XX. X. XXXX, prihlásená k trvalému pobytu P. XXX/X, Z. H., o návrhu Ing. E. N., nar. XX. XX. XXXX, prihlásený k trvalému pobytu R. XXX, okres Liptovský Mikuláš, za účasti Okresnej prokuratúry Liptovský Mikuláš, so sídlom Tomášikova 5, Liptovský Mikuláš a Mesta Liptovský Mikuláš, so sídlom Štúrova 1989/41, Liptovský Mikuláš, IČO: 00 315 524, takto

rozhodol:

I. Súd obmedzuje H. N., nar. XX. X. XXXX v spôsobilosti na právne úkony tak, že nie je spôsobilá nakladať so sumou peňažných prostriedkov prevyšujúcich 250,- EUR mesačne, nie je spôsobilá nakladať s vecami a právami a preberať záväzky, ktorých hodnota prevyšuje 250,- EUR mesačne, nie je spôsobilá uzatvárať dohody, zmluvy a preberať záväzky, ku ktorým je podľa dohody alebo zo zákona potrebná písomná forma.

II. Súd ustanovuje H. N., nar. XX. X. XXXX opatrovníčku H. Z., nar. XX. X. XXXX na zastupovanie H. N., nar. XX. X. XXXX v rozsahu právnych úkonov, v ktorých je obmedzená v spôsobilosti na právne úkony rozhodnutím súdu s tým, že ak nejde o bežnú vec, musí byť právny úkon schválený súdom.

III. Opatrovníčka H. Z., nar. XX. X. XXXX je povinná raz ročne podať súdu správu o hospodárení s prostriedkami a majetkom H. Z., nar. XX. X. XXXX podľa stavu k 31.12. každého kalendárneho roka do 15 dní nasledujúceho kalendárneho roka.

IV. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

V. Trovy dôkazov platí štát.

odôvodnenie:

1. Návrhom podaným na Okresnom súde Liptovský Mikuláš 16. 9. 2020 navrhovateľ žiadal, aby súd obmedzil spôsobilosť na právne úkony H. N. tak, že nie je spôsobilá preberať dôchodok prevyšujúci sumu 50,- EUR a nie je spôsobilá disponovať finančnými prostriedkami a majetkovými hodnotami prevyšujúcimi 250,- EUR. Návrh odôvodnil tým, že u jeho matky H. N. sa v posledných troch rokoch prejavujú stále viac príznaky duševnej poruchy. Preto požiadal o vyšetrenie psychiatricku MUDr. L. R. a psychologičku PhDr. F. J.. Podľa lekárskeho správ zo 14. 01. 2019, 16. 01. 2019, 01. 02. 2019, 16. 04. 2019, 20. 08. 2019, 18. 11. 2019, 06. 04. 2020 a 17. 07. 2020 trpí jeho matka závažnou duševnou poruchou, ktorá nie je len prechodná. V dôsledku duševnej poruchy nie je schopná robiť právne úkony tak, aby si uvedomila následky svojho konania.

2. Navrhovateľ dňa 29. 9. 2020 zobral návrh celkom späť. Uznesením zo dňa 13. 10. 2020 sp. zn. 9Ps/10/2020 (ECLI:SK:OSLM:2020:5620202617.1) súd konanie zastavil. Proti uzneseniu o zastavení konania podal odvolanie prokurátor Okresnej prokuratúry Liptovský Mikuláš. Krajský súd v Žiline uznesením zo dňa 31. 3. 2021 sp. zn. 7CoP/13/2021 (ECLI: SK:KSZA:2021:5620202617.1) zrušil a vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. V dôvodoch rozhodnutia odvolací súd uviedol, že uznesenie prvoinštančného súdu je predčasné (ods. 11 odôvodnenia uznesenia). V konaní o spôsobilosti na právne úkony sa musí súd zamerať predovšetkým na zistenie duševného stavu osoby, o ktorej spôsobilosti v konaní ide, t.j. či ide o osobu, ktorá je skutočne postihnutá duševnou chorobou a akú intenzitu táto porucha dosahuje. Ide tu o otázku skutkovú, pri riešení ktorej súd musí pribrať do konania znalca. Ďalším predpokladom pre rozhodnutie súdu je zistenie, do akej miery je osoba postihnutá duševnou poruchou spôsobilá sama si obstarávať svoje záležitosti. Pri riešení tejto otázky súd vychádza zo zistení na základe posudku znalcov v spojení s ostatnými dôkaznými prostriedkami a všetky vykonané dôkazy musí hodnotiť vo vzájomnej súvislosti (ods. 17 odôvodnenia uznesenia). V konaní o spôsobilosti na právne úkony sa teda obligatórne ustanovuje a vyslúchne znalec z dôvodu odborného posúdenia tohto závažného zásahu do integrity fyzickej osoby (ods. 18 odôvodnenia uznesenia). V tomto type konania je znalecké dokazovanie preferovaným dôkazným prostriedkom, preto len celkom výnimočne v kontexte vykonaného dokazovania možno od neho upustiť a uspokojiť sa s výsluchom ošetrojúceho lekára (§ 246 CMP). Vzhľadom na účel sledovaný týmto konaní sa musí súd predovšetkým zamerať na zistenie duševného stavu osoby, ktorej sa konanie bezprostredne týka, t. j., či ide o osobu, ktorá je skutočne postihnutá duševnou poruchou, či táto porucha dosahuje intenzitu predpokladanú príslušnými ustanoveniami Občianskeho zákonníka, ide tu o otázku skutkovú, pri riešení ktorej musí súd spolupracovať so znalcami - lekármi, resp. s príslušnými zdravotníckymi zariadeniami. Ďalším predpokladom rozhodnutia súdu v tomto konaní je zistenie, či osoba postihnutá duševnou chorobou je, alebo nie je schopná z tohto dôvodu si sama obstarávať svoje veci. Pri riešení tejto otázky súd vychádza zo skutkových zistení urobených na základe posudku znalcov - lekárov v spojení s ostatnými výsledkami dokazovania (ods. 19 odôvodnenia uznesenia). V danom prípade je rozhodnutie prvoinštančného súdu nielen predčasné, ale i nedostatočne podložené skutkovými zisteniami, ktoré je povinný súd pre svoje rozhodnutie obstaráť. Pre ďalší postup je potrebné nielen vykonať výsluch osoby, o ktorej spôsobilosti sa koná podľa § 241 ods. 1 CMP, ale i napríklad vyslúchnuť ošetrojúceho lekára postupom podľa § 246 CMP a v prípade, že ani tento nebude postačujúcim podkladom pre vydanie rozhodnutia, súd ustanoví a vyslúchne znalca podľa § 244 CMP. Po doplnení dokazovania v intenciách zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu bude môcť prvoinštančný súd rozhodnúť nielen o späťvzati návrhu navrhovateľom, ale i o ním podanom návrhu na obmedzenie spôsobilosti H. N.Ž. objektívne, v súlade s výsledkami vykonaného dokazovania (ods. 20 odôvodnenia uznesenia).

3. Podľa § 391 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej iba CSP) v prípade zrušenia rozhodnutia a vrátenia veci na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, je súd prvej inštancie viazaný právnym názorom odvolacieho súdu. V intenciách rozhodnutia odvolacieho súdu súd prvej inštancie pokračoval v konaní vykonávaním dokazovania.

4. Súd vypočul osobu, o obmedzenie spôsobilosti ktorej sa koná, H. N., ktorá vypovedala, že býva sama v J., na J. nábřeží č. XXX, ale chodia ju navštevovať deti, syn, dcéra, vnučka. Je na dôchodku. Dostáva dôchodok skoro 600,- EUR. S dôchodkom chodí poštarka a dáva jej ho do ruky. Žije v rodinnom dome. Za byt jej sťahujú pri dôchodku. Za elektriku a za vodu platí paušálne, ale čísla naspamäť nevie. Pri dôchodku jej sťahujú aj za elektriku (poštárka). Na otázku súdu uviedla, že náklady na bývanie má vyše 300,- EUR, a to aj za objednané časopisy. Vždy si z dôchodku ušetrí a niekedy dá deťom a vnúčatám. Nevedela uviesť, presne koľko platí za elektriku, niečo vyše 140,- EUR, ktoré platí cez poštarku, keď príde. Uviedla, že nepotrebuje žiadnu opatrovníčku a vie sa o seba postarať. Obidve deti má rada a nemôže o nich povedať nič zlé. Aj syn jej chodil pomáhať, keď bolo treba. Má rada aj vnúčatá a nevestu. V rodine žili dobre 50 rokov a teraz, keď prichádza smrť, je v rodine zle. K dennému režimu uviedla, že byt je veľký trojizbový a treba ho poriadit'. Musí si uvariť. Chodí ku susede alebo suseda ku nej na kávu a poklebetiť. Číta noviny a časopisy. Kedysi čítala knihy, ale teraz už nie. Časopisy jej nosia, aj syn. Chodia k nej syn, dcéra, vnučka aj nevesta. Niekedy jej donesú jedlo a navaria. Prídu ju občas pozrieť. Každý má nejakú robotu. Ak niečo treba, tak prinesú. K svojmu zdravotnému stavu H. N. na otázku súdu, či navštevuje nejakých lekárov, uviedla, že nie. Na otázku súdu, či nejakí lekári navštevujú ju, H. N. uviedla, že nie. Ona chodí k doktorke P. a k doktorke R., lebo ju bolí chrbát a nohy. Na otázku súdu, či užíva lieky, uviedla, že nie. Popísala, že má problémy s mechúrom a tak jej doktorka R. napísala lieky na spanie a

na to, že ju boleli nohy. Doktorka jej nechcela predpísať lieky na spanie, že jej ich netreba a nenapísala jej ich. Na otázku súdu, aké choroby za posledný rok prekonala, alebo sa liečila, uviedla nádchu, kašeľ, také bežné. Nemá vážne choroby ako nervové ani psychické. Je už starší človek a nevládze toľko. Nevládze robiť v záhrade. Kedysi v záhrade robila a všeličo dopestovala. Po osemdesiatke už nevládze. Na otázku súdu, z akého dôvodu bola u MUDr. R., uviedla, že jej predpísala lieky a bola tam asi pred mesiacom. Chodí k nej každého pol roka. Chodí k nej dlho, ona ju pozná. Posledné roky chodí ku nej. Predpisuje jej lieky, ale ona ich neužíva. Lieky sú na pamäť. Jednu tabletku berie večer a berie ich už dlho. Predpísala jej lieky na spanie. Nie sú na spanie, ale na ukladnenie. Na otázku súdu, či je nekludná, uviedla, že nie. Ona lieky hocikedy ani nezoberie. Ide k doktorke R. a ona jej ich predpíše. Na otázku súdu, či MUDr. R. navštevuje sama, uviedla, že doposiaľ chodila sama, ale posledného pol roka cíti, že sa jej stav zlepšil. Chodí k susede, aj do obchodu, aj po chleba. Bojí sa pustiť do mesta cez most. Nikdy v živote nemala závraty. K doktorke R. teraz chodí so synom. Predtým tam chodila so susedou a aj sama, ale teraz sa už sama bojí. Na otázku súdu na pojednávaní, či vie, kde sa nachádza, H. N. uviedla, že v Liptovskom Mikuláši na sociálnom oddelení. Identifikovala navrhovateľa ako svojho syna, procesnú opatrovníčku ako svoju dcéru, nevestu (sediacu na mieste pre verejnosť) a vnučku, ktorá odišla z pojednávacej miestnosti. K osobe sudkyne uviedla, že si myslí, že je sociálna lekárka. Nevedela si spomenúť na priezvisko splnomocneného zástupcu JUDr. Jaroslava Kiapeša, ale popísala, že k nemu pred dvomi - tromi rokmi chodila, keď mala problémy, ktoré označila ako drobnosti. Následne potvrdila, že je to JUDr. Kiapeš. Uviedla, že rieši sociálne veci, lebo aj to robí. Na otázku súdu k osobe prítomnej prokurátorky uviedla, že je to tiež nejaká sociálna pracovníčka. Jej netreba nič riešiť. Ak niečo potrebuje, pomôže jej syn alebo dcéra. Chodí ku R. hore schodmi a ku F.. Bola aj v nemocnici u F. asi pred dvomi rokmi. Ku F. chodí, lebo ju bolia nohy a chrbát. Na otázku splnomocneného zástupcu, čo riešili v kancelárii, H. N. uviedla, že pôžičku u Ráfusa.

5. Navrhovateľ vypovedal, že začal riešiť situáciu v rodine, lebo bola zlá. Po jej zlepšení zobral návrh späť. S prihladením na závery znaleckého posudku si myslí, že jeho mama potrebuje opatrovníka. Mama je dosť ovplyvniteľná. Nepamätá si veci a všetko, čo je uvedené v znaleckom posudku mu na ňu sedelo. S mamou chodí k lekárom od začiatku roku 2019. Navštevuje s ňou obvodnú lekárku MUDr. P., neurologičku MUDr. F. a psychiatricku MUDr. R.Ú.. Bol s ňou aj na iných vyšetreniach, ktoré potrebovala kvôli iným zdravotným problémom. Raz bola u lekára so susedou (pani D.), keď mala ísť suseda na očné vyšetrenie, išla aj jeho mama. Mamu odmietli ošetriť, lebo nemala odporúčanie od lekára. Potom s ňou išla jeho manželka. Mamu navštevuje dva až trikrát v týždni a zdrží sa hodinu a viac. Niekedy aj štyrikrát týždenne. Častejšie tam chodí aj preto, lebo sa stará o dom a záhradu, aby nechátrali. S mamou si často telefonuje a kontroluje, či užíva lieky. Pozrie, koľko chýba v balení a ak chýbajú, elektronicky ich objedná u lekárov. Mamu navštevuje väčšinou s manželkou. So sestrou nespolupracuje. Financie sú z jeho strany nekontrolovateľné. Mame chodí dôchodok, ale peniaze sa strácajú. Chodil k nej nejaký chlap, ktorého mala mama rada, pomáhal jej, ale on ju iba využíval. Na tomto sa so sestrou nevedia dohodnúť. Mama nechce dať peniaze na účet, chce mať peniaze medzi rukami a ak sa jej na peniaze spýta, nechce mu ich ukázať s tým, že sú to jej peniaze. Za opatrovníka navrhuje Mesto Liptovský Mikuláš. Nechce, aby funkciu opatrovníka vykonával niekto z blízkych osôb, lebo mama je veľmi ovplyvniteľná. Mama mu v roku 2020 spomínala, že má peniaze na účte a potom ich rozdelí deťom. Spočiatku tomu nevenoval pozornosť, ale keď to opakovala, spýtal sa jej na to. Ukázala mu tašku s dokladmi a po preštudovaní zistil, že mala mať nejaké peniaze v spoločnosti RUFIN. Informoval sa na ich pobočke v Ružomberku. Teraz sú v Dolnom Kubíne. Na pobočke mu povedali, že mama tam žiadne peniaze nemá, ale peniaze boli na základe zmluvy prevedené na vnučku H. Z.. Išlo o sumu 50.000,- EUR, ktorú našetrili jeho rodičia. Mama tam ako vlastníčka nefigurovala, ale ona stále hovorila, že peniaze sú jej a H. jej ich spravuje. Vnučka si peniaze prepísala na seba. Keď sa situácia v rodine ustálila, to bol dôvod, prečo vtedy zobral návrh späť. V súčasnosti je táto suma rozdelená medzi neho a jeho sestru. Bolo to okolo 48.000,- EUR, keďže niečo z tých prostriedkov bolo vyplatené. Peniaze ostali na účtoch spoločnosti RUFIN. Od roku 2020 mu nebolo vyplatené vôbec nič. So sestrou sa dohodli, že všetky tieto prostriedky budú použité iba pre potreby mamy a ak by bolo treba niečo robiť okolo domu. K liekom uviedol, že po návšteve neurologičky išli s mamou do lekárne. Mama sa v lekárni začala domáhať liekov na spanie. Lekárničke povedal, že mama užíva lieky predpísané MUDr. R. a aj neurologičkou, a tak hľadala nejaké lieky a nakoniec vybrala Sedativ PC, čo sú homeopatiká na bylinnej báze.

6. Procesná opatrovníčka na pojednávaní uviedla, že po smrti otca pred 7 rokmi mamu denno-denne navštevovala. V sobotu a v nedeľu jej vozí stravu. Má objednanú stravu na pondelky, stredy a piatky, ale tá jej nechutí. Chodí jej upratať ona a jej dcéra. Je zamestnaná v zdravotníctve. Robila na covidovom

oddelení, preto musela návštevy u mamy obmedziť, aby ju náhodou nenakazila. Ak bolo treba, chodila ku mame jej dcéra. Kontrolovala, aký je stav v chladničke a nosila mame nákupy. Nie je pravda, že brat (poznámka navrhovateľ) chodí k mame tri až štyrikrát týždenne, možno len posledné mesiace. Mama jej povedala, že brat doniesol televízor, na ktorom ide iba jeden program a chcel od nej 25,- EUR. Brat mame priniesol mikrovlnku, pričom ona má dobrú mikrovlnku. To, že mamu trochu motá je pochopiteľné vzhľadom ku jej veku. Stalo sa, že v poliklinike odpadla a musela byť prevezená zdravotnou dopravnou službou. Mama sa jej sťažuje na správanie brata. Mama bude potrebovať očné vyšetrenie, lebo má šedý zákal a je potrebné ju objednať na zákrok. Brat ju k psychiatricku zoberie, ale nič jej nevysvetlí. Mama si psychiatricku MUDr. R. pamätá z minulosti, keď boli kolegyne. Myslí si, že sa rozprávajú, lebo sa poznajú. Mama to berie tak, že je tam ako kamarátka. U MUDr. F. (poznámka neurológ) bola mama viackrát, lebo skolabovala. Ona mame viackrát volala pomoc na 155, keď sa doma zosypala, alebo bola v pivnici, odkiaľ sa nevedela vymotať. Vtedy volá dcéru alebo synovi, aby išli pozrieť mamu, lebo oni majú auto. Brat s mamou manipuluje. Čo sa týka peňazí v RUFIN-e, tak v roku 2018, keď bola mama pri zmysloch, tak to podpísala. Otec ešte za života previedol peniaze na vnučku, jej dcéru. Mama s tým súhlasila. O všetkom vie aj pán V. z Palúdzky. Brat od mamy chcel, aby na neho prepísala polovicu domu a že potom sa bude o dom starať. Tomuto správaniu zamedzila za pomoci právnik JUDr. Racka. Mama už nevie, čo podpisuje. Situácia sa vyhrotila tak, že peniaze z RUFIN-u mali byť vyplatené na účet brata. Preto brat vláčil mamu po súdoch a bolo rozhodnuté právnikom. Mama nevie rozoznať realitu a bolo by dobré, aby mala nejakého opatrovníka. Nesúhlasí s tým, aby bolo opatrovníkom mesto, lebo to mamu nepozná. Rodičia im dali všetko a veci o nakladaní s peniazmi by si mama mohla rozhodovať sama. K mame chodil pán E. Š. a pomáhal jej. Brat to vyriešil tak, ako vyriešil. Obaja potom povedali pánovi Š., aby k mame nechodil. Mama ho mala rada a chýbal jej, lebo v dome porobil, čo bolo treba. Aj si spolu posedeli. Je pravda, že si viac vypil a mama má doma slivovicu, ktorú dal páliť ešte jej otec, tak z týchto zásob. Čo sa týka platenia nákladov, tak elektriku, vodu a telefón zabezpečuje poštar. Overila si to u vedúcej pošty. Pevnú linku za telefón zaplatí jej dcéra a teraz aj bratova manželka. Mama jej spomínala, že užíva lieky na moč. Bola sa pozrieť, o aké lieky ide a boli to voľnopredajné lieky na depresiu a úzkosť a keď ich mama užíva, tak ju z toho motá. Ona chce vykonávať funkciu opatrovníčky. S mamou je v neustálom kontakte, ak je to potrebné, telefonuje aj so susedou. Má nastúpiť (do zamestnania) do Domova sociálnych služieb ANIMA. Ak by nebolo možné vykonávať v budúcnosti starostlivosť o mamu, mohla by tam byť umiestnená. Mama jej sama povedal, že ak bude cítiť takúto potrebu, tak do domova dôchodcov pôjde.

7. Súd vypočul na pojednávaní súdnu znalkyňu použitím prostriedku komunikačnej technológie podľa § 175 ods. 2 CSP formou videohovoru (priamy prenos obrazu a zvuku). Súdna znalkyňa uviedla, že v celom rozsahu trvá na záveroch znaleckého posudku. Zdôraznila, že ochorenie je trvalé a prognosticky sa bude zhoršovať, teda je prognosticky nepriaznivé na schopnosť rozhodovať sa a racionálne konať. Na otázku zástupcu navrhovateľky k rozsahu obmedzenia spôsobilosti na právne úkony v znaleckom posudku uviedla, že trvá na svojich záveroch, lebo vzhľadom na vek a charakter ochorenia je potrebné, aby o týchto otázkach rozhodoval niekto iný, kto to vie racionálne vyhodnotiť.

8. Poverená pracovníčka pribratého účastníka Mesta Liptovský Mikuláš na pojednávaní uviedla, že mesto má zo zákona povinnosť vykonávať funkciu opatrovníka, iba ak nie je možné za opatrovníka ustanoviť niekoho z okruhu blízkych osôb. Mesto v rámci funkcie opatrovníka nevykonáva opatrovateľskú službu. Navrhla obmedziť pani N. spôsobilosť na právne úkony a za opatrovníčku ustanoviť jej dcéru.

9. Okresný prokurátor Okresnej prokuratúry Liptovský Mikuláš JUDr. Marián Vagač na pojednávaní uviedol, že navrhuje obmedziť H. N. v spôsobilosti na právne úkony v rozsahu nakladania s finančnými prostriedkami nad 250 EUR mesačne, preberania záväzkov zo zmlúv prevyšujúcich 250,- EUR mesačne, na právne úkony, ktoré zo zákona vyžadujú písomnú formu. Za hmotnoprávneho opatrovníka navrhol ustanoviť dcéru H. Z..

10. Okrem výsluchu účastníkov (navrhovateľa, H. N.F.) a znalkyne súd vykonal dokazovanie listinami v spise najmä výťažkami zo zdravotnej dokumentácie H. N. č. I. 2 - 9, výťažkami z lustrácie v registri obyvateľov H. N., E. N. č. I. 10 - 11, znaleckým posudkom č. 52/2021 súdom ustanovenej znalkyne MUDr. E. D., znalkyne z odboru zdravotníctva a farmácie, odvetvia psychiatrie č. I. 110 - 127, výťažkom lustrácie zo Sociálnej poisťovne o výške dôchodku H. N. č. I. 150. Súd nevykonal dokazovanie navrhnuté procesnou opatrovníčkou výsluchom svedkyne H. Z., nar. XX. X.XXXX (poznámka vnučky H. N. a dcéry

procesnej opatrovníčky H. Z. st.). V návrhu na vypočutie svedka procesná opatrovníčka neuviedla, k akým sporným skutkovým tvrdeniam má byť vypočutá svedkyňa. Následne na pojednávaní uviedla, že svedkyňa má byť vypočutá k tomu, čo povie ona, lebo s niektorými vecami, ktoré robí, jej brat nesúhlasí. On je na mamu zlý. Majú aj telefonické nahrávky. Súd výsluch navrhutej svedkyne H. Z. ml. nevykonal, lebo vzhľadom na predmet konania to nebolo potrebné. Na preukázanie miery spôsobilosti H. N. na právne úkony postačovali všetky ostatné vykonané dôkazy. Návrh procesnej opatrovníčky smeroval k preukázaniu konfliktu medzi deťmi H. N. a odkláňal sa od predmetu konania.

11. § 8 Občianskeho zákonníka, ďalej iba OZ

(1) Spôsobilosť fyzickej osoby vlastnými právnymi úkonmi nadobúdať práva a brať na seba povinnosti (spôsobilosť na právne úkony) vzniká v plnom rozsahu plnoletosťou.

§ 10 OZ

(2) Ak fyzická osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, alebo pre nadmerné požívanie alkoholických nápojov alebo omamných prostriedkov či jedov je schopná robiť len niektoré právne úkony, súd obmedzí jej spôsobilosť na právne úkony a rozsah obmedzenia určí v rozhodnutí.

§ 23 OZ

Zastúpenie vzniká na základe zákona alebo rozhodnutia štátneho orgánu (zákonné zastúpenie) alebo na základe dohody o plnomocenstve.

§ 26 OZ

Pokiaľ fyzické osoby nie sú spôsobilé na právne úkony, konajú za nich ich zákonní zástupcovia.

§ 27 OZ

(2) Zákonným zástupcom fyzickej osoby, ktorého súd rozhodnutím pozbavil spôsobilosti na právne úkony alebo ktorého spôsobilosť na právne úkony súd rozhodnutím obmedzil, je súdom ustanovený opatrovník.

(3) Ak sa za opatrovníka nemôže ustanoviť príbuzný fyzickej osoby ani iná osoba, ktorá spĺňa podmienky pre ustanovenie za opatrovníka, ustanoví súd za opatrovníka orgán miestnej správy, prípadnej jeho zariadenie, ak je oprávnené vystupovať svojím menom (§ 18 ods. 1) <aspi://module='ASPI'&link='40/1964%20Zb.%252318'&ucin-k-dni='30.12.9999'>.

§ 28 OZ

Ak zákonní zástupcovia sú povinní aj spravovať majetok tých, ktorých zastupujú, a ak nejde o bežnú vec, je na nakladanie s majetkom potrebné schválenie súdu.

§ 231 Civilného mimosporového poriadku, ďalej iba CMP

V konaní o spôsobilosti na právne úkony súd rozhoduje o a) obmedzení spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony, b) zmene obmedzenia spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony, c) navrátení spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony.

§ 248 CMP

(1) Konanie o obmedzení spôsobilosti na právne úkony je spojené s konaním o ustanovení opatrovníka podľa § 272 až 277.

(2) Ak súd rozhodne o obmedzení spôsobilosti na právne úkony, vo výroku rozsudku vymedzí rozsah, v akom spôsobilosť osoby na právne úkony obmedzil, a ustanoví jej opatrovníka.

§ 251 CMP <aspi://module='KO'&link='KO161_2015SK%2523251'&ucin-k-dni='30.12.9999'>

(1) Trovy dôkazov platí štát.

(2) Ten, kto podá zjavne bezdôvodný návrh na začatie konania o spôsobilosti na právne úkony, je povinný nahradiť ujmu, ktorá vznikla osobe, o ktorej spôsobilosti sa konalo, jej zástupcovi alebo štátu.

§ 272 CMP

Súd ustanoví opatrovníka fyzickej osobe, ak tak ustanovuje osobitný predpis.

§ 275 CMP

Súdom ustanovený opatrovník vykonáva svoje práva a povinnosti riadne a dbá na pokyny súdu.

§ 277 CMP

(1) Súd dohliada na spôsob výkonu funkcie opatrovníka.

(2) Súd opatrovníka odvolá, ak stratí spôsobilosť na výkon funkcie, porušuje povinnosti, zneužíva svoje práva alebo z iných vážnych dôvodov.

12. Základným zákonným predpokladom obmedzenia spôsobilosti na právne úkony je postihnutie duševnou poruchou, ktorá nie je len prechodná, a v dôsledku ktorej fyzická osoba nemôže robiť niektoré právne úkony. Vykonaným dokazovaním, najmä znaleckým posudkom, výpoveďou znalkyne, navrhovateľa a aj osoby, o spôsobilosti ktorej sa koná - H. N. mal sú preukázané, že H. N. trpí Alzheimerovou demenciou v progresii - stredne ťažkej forme (diagnóza F 00.0). Ide o duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná. Liečbou sa nemení podstata ochorenia, lebo zmeny osobnosti, intelektu a telesné následky sú trvalé. Psychofarmakami je možná len korekcia symptómov. Nie je možné očakávať zlepšenie zdravotného stavu vo vzťahu k diagnostikovanej duševnej poruche.

13. Len skutočnosť, že niekto trpí duševnou poruchou, nie je dôvodom na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony. Rozhodujúci je druh duševnej poruchy a jej prejavy v správaní osoby, o spôsobilosti ktorej sa koná. Musí existovať príčinná súvislosť medzi duševnou poruchou a konkrétnymi právnymi úkonmi, ktoré fyzická osoba nemôže robiť.

14. Zásah do spôsobilosti na právne úkony fyzickej osoby patrí k najzávažnejším zásahom do osobnostných práv človeka. Predstavuje posledné najkrajnejšie riešenie, keď si fyzická osoba nie je schopná pomôcť sama, ani za pomoci rodiny. Dôvodom na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony je záujem na ochrane práv a slobôd tretích osôb alebo ochrane poskytovanej hodnotám, či záujmom vyplývajúcim z právneho poriadku. Súd je povinný zvažovať možné miernejšie alternatívy. V konaní, ktorého výsledkom je obmedzenie spôsobilosti na právne úkony musí byť preukázané koho, prípadne čo ohrozuje osoba, o spôsobilosti ktorej sa koná pri zachovaní jej spôsobilosti na právne úkony a prečo nie je možné vec riešiť jemnejšími prostriedkami.

15. Súd skúmal intenzitu pôsobenia duševnej poruchy na schopnosť H.Á. N. rozumne konať. Právny úkon je prejav vôle smerujúci k vzniku, k zmene alebo k zániku tých práv a povinností, ktoré právne predpisy s takýmto prejavom spájajú. Pojmovým znakom právneho úkonu je prejav vôle. Vôľa je jav psychického vnútra človeka, ktorá sa objektivizuje prejavom navonok.

16. Obmedzenie spôsobilosti na právne úkony je chápané ako opatrenie v záujme tých, ktorí nemajú možnosť ovládnuť svoje konanie alebo posúdiť jeho následky. Účelom súdneho rozhodnutia o obmedzení spôsobilosti na právne úkony je poskytnutie ochrany nielen samotným fyzickým osobám, ktorých sa rozhodnutie týka, ale aj ďalším fyzickým alebo právnickým osobám prichádzajúcim s nimi do styku (nález Ústavného súdu SR sp. zn. I.ÚS 313/2012 zo dňa 28.11.2012).

17. V dôsledku duševnej poruchy H. N. je narušený proces tvorby vôle, ktorá vychádza z chorobných zmien, resp. duševnej poruchy, ktorou je H. N. postihnutá. Zo záverov znaleckého posudku vyplýva, že H. N. je schopná prejavovať svoju vôľu, ale bez racionálnej korekcie, na základe emočného a pudového prežívania. Nie je schopná orientovať sa správne v čase a ani vo vzťahu k plánovaniu budúcnosti. Je schopná porozumieť obsahu verbálneho prejavu v podobe jednoduchých príkazov alebo úvah, ale nedokáže ho správne racionálne analyzovať, nedokáže pochopiť podstatu a nedokáže vyvodiť adekvátny záver. Je schopná čítať, písať a obmedzene počítať. Je schopná porozumieť jednoduchému obsahu písaného textu, nedokáže ho správne analyzovať, nedokáže pochopiť podstatu v plnej miere a nedokáže vyvodiť adekvátny záver. Nie je schopná pochopiť hodnotu vecí a peňažnú hodnotu v spôsobe denného fungovania. Nie je schopná adekvátne nakladať s financiami v širšom časovom období, lebo nie je schopná porozumieť, čo sú financie a na aký účel slúžia. V dôsledku progredujúcej demencie - poklesu intelektových schopností nie je schopná posúdiť dôsledky svojich rozhodnutí, jej rozhodnutia sú skôr pudovou a emočnou záležitosťou, nie racionálnou. Znalkyňa uviedla, že sa prikláňa k návrhu, aby H. N. nebola spôsobilá preberať dôchodok prevyšujúci sumu 50,- EUR a nebola spôsobilá disponovať finančnými prostriedkami a majetkovými hodnotami prevyšujúcimi 250,- EUR mesačne. Znalkyňa odporučila, aby H. N. nebola spôsobilá disponovať hnutelným a nehnuteľným majetkom, uzatvárať zmluvy o pôžičkách a hypotékach, uzatvárať kúpne, darovacie, zámenné zmluvy, zmluvy o výpožičke, o pôžičke a úvere, aby nebola spôsobilá podpisovať úradné listiny. H. N. nie je spôsobilá posúdiť svoj zdravotný stav na účely udelenia súhlasu s prípadnou ambulatnou alebo ústavnou formou liečby, nie je spôsobilá rozhodovať o akejkoľvek zdravotnej a sociálnej starostlivosti, t. j. rozhodovať

o súhlase s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a sociálnej starostlivosti (ambulantnej, ústavnej, ubytovaním v zariadení poskytujúcim sociálne služby). V znaleckom posudku súdna znalkyňa uviedla v časti „Vývoj ochorenia“, že v klinickom obraze H. N. viditeľnejšie zlyháva na osi sociálneho fungovania na podklade zlyhávania novopamäti a schopnosti zapamätať si nové veci. Zlyhávajú u nej schopnosti veci analyzovať. Nie je schopná posúdiť ani základnú situáciu v zmysle analýzy s narušeným vnímaním reality a s neschopnosťou správne analyzovať situácie. Podľa zdravotnej dokumentácie zlyhávanie pamäti a sociálneho fungovania začalo od roku 2019, kedy jej bola predpisovaná medikácia na spomalenie procesu demencie. Aktuálny klinický obraz predstavuje stav, kedy kognitívne a mnestické schopnosti stačia na jednoduché, stereotypné vzorce správania s tým, že je mobilná, v domácom prostredí, kde žila, čo pomáha pri tejto diagnóze, ale podmienky na existenciu zabezpečia jej deti. H. N. zlyháva v logike, abstrakcii, úsudku, sebareflexii. Nevie odlíšiť podstatné od nepodstatného a je ľahko ovplyvniteľná. Aj podľa záverov znaleckého posudku je H. N. v plnej miere ovplyvniteľná inými osobami a je na nich odkázaná, lebo sama nevie racionálne vyhodnotiť hodnoty jej sociálneho fungovania a životných pravidiel. Závery znaleckého posudku nie sú v rozpore s výpoveďou navrhovateľa a ani vyjadrením procesnej opatrovníčky (syn a dcéra H. N.). Pri výsluchu H. N. na pojednávaní bolo zjavné, že je dezorientovaná miestom a nevedela vyhodnotiť, že je na pojednávaní súdu. Vyvodila si zo situácie, že je na sociálnom oddelení v Liptovskom Mikuláši, pričom budova súdu je výrazne označená „okresný súd“ pri vstupe do budovy. Sudkyňa pojednávala v talári a aj prokurátorka mala na pojednávaní oblečený talár. H. N. si myslela, že sudkyňa je sociálna lekárka. H.Á. N. sa neorientovala ani v zdravotnom stave, keď súčasne tvrdila, že sa nelieči u žiadneho lekára a vzápätí vymenovala svoje zdravotné problémy a lekárov, u ktorých sa lieči. Na druhej strane bezpečne a s prehľadom identifikovala navrhovateľa ako svojho syna, procesnú opatrovníčku ako svoju dcéru, manželku navrhovateľa a vnučku (dcéru procesnej opatrovníčky). H. N. žije sama v rodinnom dome, udržiava sociálne kontakty so susedou pani D. na dennej báze. Potvrdila výpoveď navrhovateľa a vyjadrenie procesnej opatrovníčky, že obidve deti sa o ňu starajú, najmä jej zabezpečujú prístup k zdravotnej starostlivosti, stravu, navštevujú ju. Je zjavné, že ku obidvom deťom má dobrý vzťah a takisto aj k ďalším rodinným príslušníkom a veľmi ju mrzelo a rozrušilo, keď sa na pojednávaní prejavil konflikt medzi navrhovateľom a procesnou opatrovníčkou. H. N.F. v súčasnosti preberá dôchodok v hotovosti prostredníctvom poštovej doručovateľky a náklady na bývanie v dome hradí pomocou pošťárky. Procesná opatrovníčka uviedla, že platenie preverila na pošte a je to v súlade s tým, čo uviedla H. N.. H. N. je schopná urobiť si drobný nákup a záleží jej na tom, aby mala svoje peniaze.

18. Zásah do spôsobilosti na právne úkony fyzickej osoby patrí k najzávažnejším zásahom do osobnostných práv človeka. Predstavuje posledné najkrajnejšie riešenie, keď si fyzická osoba nie je schopná pomôcť sama a ani za pomoci rodiny, či iných blízkych osôb. Dôvodom na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony je záujem na ochrane práv a slobôd tretích osôb alebo ochrane poskytovanej hodnotám, či záujmom vyplývajúcim z právneho poriadku. Súd je povinný zvažovať možné miernejšie alternatívy. V konaní, ktorého výsledkom je obmedzenie spôsobilosti na právne úkony musí byť preukázané koho, prípadne čo ohrozuje osoba, o spôsobilosti ktorej sa koná pri zachovaní jej spôsobilosti na právne úkony a prečo nie je možné vec riešiť jemnejšími prostriedkami.

19. Súd obmedzil H. N. v spôsobilosti na právne úkony tak, ako je uvedené vo výrokovvej časti rozsudku. Pri rozsahu obmedzenia spôsobilosti na právne úkony súd vychádzal z intenzity duševnej poruchy a zachovaných (existujúcich) schopností osoby, o spôsobilosti ktorej sa koná. V dôsledku zdravotného stavu je obmedzená spôsobilosť H. N. na právne úkony zodpovedajúca závažnosti následkov duševnej poruchy na jej kognitívne schopnosti. H. N.Á. poberá starobný a vdovský dôchodok v úhrnnej výške 608,80 EUR. Z dôchodku si zabezpečuje základné životné potreby a všetky náklady na bývanie. H. N. si zakladá na tom, aby mohla nakladať s vlastnými peňažnými prostriedkami a kupovať veci, ktoré uzná za vhodné. Jej schopnosť počítat' je obmedzená, ale znalkyňa sa priklonila k tomu, aby H. N. bolo umožnené nakladať s finančnými prostriedkami neprevyšujúcimi 250,- EUR mesačne. Výška dôchodku H. N.Í. umožňuje, aby nakladala mesačne so sumou 250,- EUR z jej celkového príjmu 608,80 EUR mesačne tak, aby nebola existenčne ohrozená. Pre súd je rozhodujúci stav v čase rozhodovania (vyhlásenia rozsudku). Situácia sa môže v budúcnosti zmeniť, ale rozhodnutie súdu o rozsahu obmedzenia spôsobilosti na právne úkony musí zodpovedať súčasnému stavu. Keďže aj schopnosť H. N. porozumieť obsahu verbálneho prejavu a písaného textu je znížená, súd ju obmedzil spôsobilosti na právne úkony, nakladanie s vecami a právami a preberaním záväzkov, ktorých hodnota prevyšuje 250,- EUR mesačne, súčasne aj uzatvárať dohody, zmluvy a preberať záväzky, ku ktorým je podľa dohody alebo zo zákona potrebná písomná forma. Pri právnych úkonoch prevyšujúcich hodnotu

250,- EUR mesačne a rovnako pri právnych úkonoch v písomnej forme by bola H. N. znevýhodnená v dôsledku zníženia jej kognitívnych schopností, v spojení s jej ľahkou ovplyvniteľnosťou, pokiaľ by jej zostala zachovaná plná spôsobilosť na právne úkony. Právnymi úkonmi H. N. by mohli byť ohrozené práva tretích osôb a hodnoty, či záujmy vyplývajúce z právneho poriadku, najmä vo vzťahu k platnosti právnych úkonov. Právny úkon, ktorý urobí osoba obmedzená v spôsobilosti na právne úkony je neplatný, pokiaľ bol tento právny úkon nad rámec obmedzenia spôsobilosti na právne úkony (§ 38 ods. 1 OZ). Účastník právneho úkonu pri bežnej opatrnosti môže zistiť a overiť, či osoba, s ktorou koná, má plnú spôsobilosť na právne úkony, prípadne v akom rozsahu je spôsobilosť na právne úkony obmedzená. Obmedzenie spôsobilosti na právne úkony sa podieľa na nastolení stavu právnej istoty nielen na ochranu osoby, ktorá je obmedzená spôsobilosti na právne úkony, ale aj tretích osôb, ktoré vstupujú do právnych vzťahov s osobou obmedzenou v spôsobilosti na právne úkony. Právne úkony urobené osobami konajúcimi v duševnej poruche, ktorá ich robí na tento právny úkon neschopnými sú neplatné (§ 38 ods. 2 OZ). Táto skutočnosť by bola predmetom dokazovania neplatnosti takéhoto právneho úkonu a navodzuje stav právnej neistoty pri absencii obmedzenia spôsobilosti na právne úkony osoby, ktorej schopnosti v dôsledku duševnej poruchy sú trvale obmedzené. V prípade H. N. došlo ku konfliktom v rodine po zistení, že úspory H. N. a jej nebohého manžela 50.000 EUR sa mali dostať do vlastníctva jej vnučky H. Z. ml. a H. N. mala stratiť možnosť s nimi plne disponovať. V súčasnosti získali právo disponovať s polovicou prostriedkov navrhovateľ - syn H. N. a s druhou polovicou procesná opatrovníčka - dcéra H. N..

20. Keďže návrh na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony bol dôvodný (podmienky na obmedzenie spôsobilosti boli splnené), súd konanie nezastavil podľa § 247 ods. 1 CMP a ani podľa § 29 ods. 2 CMP.

21. Konanie o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony je spojené s konaním o ustanovení opatrovníka, ktorého úlohou je zastupovať osobu obmedzenú spôsobilosti na právne úkony v rozsahu, v akom je táto osoba obmedzená spôsobilosti na právne úkony. Súdom ustanovený opatrovník musí vykonávať svoje práva a povinnosti riadne a dbať pri tom na pokyny súdu. Súd dohliada na spôsob výkonu funkcie opatrovníka a môže ho odvolať, ak by porušoval svoje povinnosti, či zneužíval svoje práva alebo z iných vážnych dôvodov. Pri zastupovaní osoby obmedzenej spôsobilosti na právne úkony, ak nejde o bežnú vec, musí byť právny úkon následne schválený súdom. Opatrovník ustanovený súdom osobe obmedzenej spôsobilosti na právne úkony sa považuje za zákonného zástupcu osoby obmedzenej spôsobilosti na právne úkony v rozsahu jeho súdom určeného oprávnenia takúto osobu zastupovať. Opatrovník je povinný raz ročne podať súdu správu o hospodárení s prostriedkami a majetkom osoby obmedzenej spôsobilosti na právne úkony.

22. H. N. sa vyslovila, že opatrovníka nepotrebuje. Navrhovateľ žiadal, aby súd ustanovil za opatrovníka Mesto Liptovský Mikuláš. Procesná opatrovníčka H.Á. Z. st. navrhla, aby súd ustanovil za opatrovníčku ju. H. Z. st. je dcéra a navrhovateľ ing. E. N. je syn H. N.. Len zlé vzťahy medzi najbližšími príbuznými H. N. (synom a dcérou) nie sú dôvodom na to, aby súd neustanovil za opatrovníka niektoré z detí. Dcéra H. Z. je plne spôsobilá na právne úkony, matka k nej má pozitívny vzťah, rovnako ako ku synovi, ktorý však funkciu opatrovníka vykonávať nechce. Súd ustanoví za opatrovníka obec iba v prípade, ak nemôže ustanoviť za opatrovníka príbuzného fyzickej osoby, alebo inej osoby, ktorá spĺňa podmienky na ustanovenie za opatrovníka (§ 27 ods. 3 OZ). Zákon uprednostňuje príbuzné osoby alebo iné fyzické osoby pred obcami alebo zariadeniami s právnou subjektivitou. Súd pristupuje k ustanoveniu obce za opatrovníka iba v prípade, ak sa nepodarí nájsť vhodného občana na výkon tejto funkcie, najmä z radov príbuzných. Malo by ísť o výnimku a nie pravidlo. Na nakladanie s majetkom osoby obmedzenej spôsobilosti na právne úkony, ak nejde o bežnú vec, je potrebné schválenie súdu (§ 28 OZ). Vyššie uvedené sa vzťahuje aj na právne úkony v mene osoby obmedzenej spôsobilosti na právne úkony, ktoré robí súdom ustanovený opatrovník. Úkony schváli súd, iba ak boli urobené v záujme chránených osôb. Zákon priamo nevymedzuje, čo sa považuje za bežné veci. Za bežnú vec sa nepovažuje predaj hnutel'ného a nehnuteľného majetku chránenej osoby, ani dlhodobý prenájom, či zaťaženie majetku vecným právom (záložné práva, vecné bremená) a podobne.

23. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania (§ 52, § 57 CMP) a trovy dôkazov platí štát (§ 251 ods. 1 CMP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie v lehote 15 dní od jeho doručenia na Okresnom súde Liptovský Mikuláš, v počte vyhotovení pre každého účastníka a súd. Odvolanie môže podať účastník, v neprospech ktorého bolo rozhodnutie vydané. O odvolaní rozhodne Krajský súd v Žiline.

Popri všeobecných náležitostiach je potrebné v odvolaní uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Odvolanie možno odôvodniť tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolanie možno odôvodniť aj tým, že súd prvej inštancie nesprávne alebo neúplne zistil skutočný stav veci.

Odvolacie dôvody možno meniť a dopĺňať až do rozhodnutia o odvolaní.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie na peňažné plnenie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti v znení neskorších predpisov, alebo návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia, ktorým bola upravená starostlivosť o maloletého, styk s maloletým alebo iná ako peňažná povinnosť vo vzťahu k maloletému podľa § 370 a nasl. CMP.